

Hva mener de om vinnerbidraget

TEKST:

Øystein Helmikstøl

FOTO:

Paul S. Amundsen

PUBLISERT 5. september 2012

Anne Lindboe

Barneombud

Foto: Barneombudet.no

Jeg vil gratulere Braarud og Nordanger med prisen.

Dette er en viktig artikkel som understreker hvor alvorlig det er å utsette små barn for omsorgssvikt. I de tidlige barneårene legges mye av premissene for hvordan barnet senere blir i stand til å ha gode relasjoner og til å kontrollere følelsene sine. Både som barnelege og som barneombud har jeg møtt mange barn som har blitt utsatt for omsorgssvikt i tidlige barneår. Deres nærmeste var voldelige, ruset eller dypt deprimerte. Barna forteller at hjelpen altfor ofte kom for sent. En gutt fortalte meg om hvordan han ble tilbakeført til sin mor som en premie hver gang hun var rusfri i en kort periode. Han har i dag store psykiske problemer, og betaler den høye prisen for hjelpeapparatets manglende evne og vilje til å vurdere hans egne behov som viktigere enn morens.

Dette må alle vi som jobber med barn, ha i mente. Vi har ingen tid å miste. Vi må sørge for å fange opp de utsatte barna så tidlig som mulig. Vi må styrke hjemmebesøkene, ruste opp helsestasjonene, drive opplæring av barnehager og skole samt sørge for at barnevernet har nok kompetanse og ressurser til å gå tungt inn i disse familiene.

Dere som psykologer må være barnas stemmer, og sørge for at barnevern, fylkesnemnder og domstoler tar avgjørelser som er til barnets beste. Vi må aldri glemme å sette barnets behov først, selv om det kan gå på bekostning av foreldrene.

Linda Holmgren

Psykologspesialist, Klinisk arbeid i skolen ved BUP Midt-Troms

Braarud & Nordanger viser at komplekse traumer faktisk er et folkehelseproblem. Jeg stiller meg bak forfatterens vurdering om at vi i spesialisthelsetjenesten har for dårlige diagnostiske instrumenter for å avdekke disse vanskene hos barn, og at vi trenger mer oppdaterte tiltaks- og behandlingsformer. En mer nyansert diagnostisk beskrivelse av de vanskene barn med kompleks traumatisering har, vil også kunne være til hjelp slik at vi kan forstå det bedre, for å legge opp bedre kurative tiltak. Det er en betydelig utfordring at barn og unge med komplekse traumer oppdages sent. I vårt område har vi nå en økt oppmerksomhet på avdekking av vold og seksuelle overgrep mot barn, ikke minst på grunn av Barnehuset i Tromsø. Behandlingstilbudet er likevel en helt annen side, fordi avdekking av vold og overgrep ofte fører til en stor endring i familie- og bosituasjonen for barnet.

BUP Midt-Troms har hatt verdifull hjelp av konsultasjonsteamet i Tromsø i saker som har vært vanskelige å utrede eller å følge opp med tiltak. Så har vi en stor utfordring i den norske skolen med oppfølging av alle de barna som opplever skolehverdagen som utrygg. Mange barn som allerede er sårbare på grunn av lærevansker, atferdsvansker, funksjonshemming eller komplekse traumer, blir skadelidende.

Arne Blindheim

Psykologspesialist ved Senter for Krisepsykologi

De enorme konsekvensene av tidlige relasjonserfaringer for senere psykisk helse har blitt godt dokumentert de siste årene. Denne artikkelen gir et godt innblikk i hvordan kunnskap fra utviklingspsykologi, med vekt på utvikling av selvregulering, sammen med kunnskap fra traumefeltet, gir en mer helhetlig forståelse av tidlig utvikling og tidlige skader.

Forfatterne viser god kunnskap om det som er kommet fra forskning om tidlig samspill, og hvorfor dette også kan sees på som en del av traumefeltet. Det legges frem på en oversiktlig og forståelig måte. Et sentralt punkt i artikkelen er at vanskene som kan

oppstå etter tidlige belastende relasjonserfaringer, ikke kan knyttes til en enkelt diagnose, men kan utgjøre komplekse symptom bilder og en rekke ulike vansker. Dette er et svært viktig poeng, fordi vekt på diagnoser har fått så stor plass innenfor psykisk helsevern. Hvorfor det blir slik, kunne kanskje vært mer forklart.

Det er også viktig å påpeke at vansker med affektregulering og andre former for selvregulering kun utgjør ett av flere problemområder for kronisk traumatiserte personer, der sannsynligvis utvikling av en fragmentering/ dissosiasjon av personligheten generelt sett, er det mest sentrale. Valget av fokus på selvregulering skulle kanskje vært gjort mer eksplisitt i artikkelen, i tillegg til at sammenhengen mellom tidlig affektregulering og dissosiasjon kunne vært beskrevet.

Kjetil Sundet

Instituttleder, Psykologisk institutt ved Universitetet i Oslo

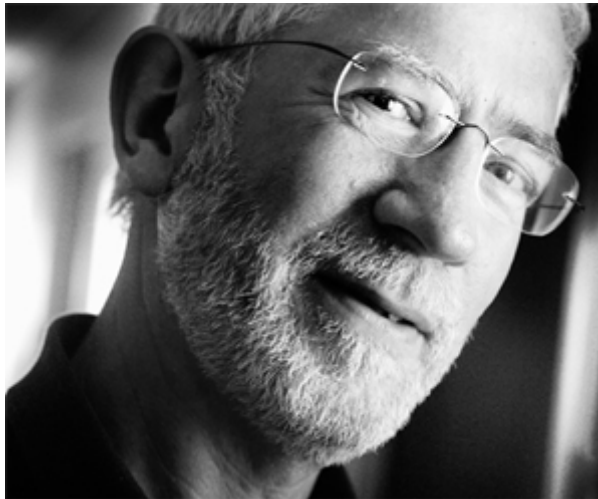

Foto: UiO

Forfatterne gratuleres med en velformulert og poengtert artikkel. Det er flott at traumers betydning i et utviklingspsykologisk perspektiv gjøres kjent.

Kunnskapen om hva som styrer samvirket mellom arv og miljø, og hva som gjør at mennesker reagerer forskjellig på traumer, er mangelfull. Ulik genetisk sårbarhet forklarer trolig noe av variasjonen. At nevrobiologiske endringer i hjernen kan påvises hos enkelte, er tankevekkende, men jeg savner omtale av resiliensforskning som viser at ikke alle barn blir skadelidende.

Både profesjonsstudiet og masterprogrammet vårt inneholder emner som tar for seg barnetraumers betydning for nevrokognitiv og atferdsmessig utvikling.

Undervisningen vår er forskningsbasert og bygger i stor grad på egne studier utført blant annet ved *Enhet for kognitiv utviklingspsykologi* og *Center for the Study of Human Cognition*. Våre funn viser at ikke alle barn reagerer med avvikende atferd.

Identifisering av forhold som beskytter mot helseplager, er avgjørende for vellykket intervensjon.

Artikkelen hevder at psykiske senvirkninger etter gjennomlevde traumer skiller seg fra tradisjonelle angst- og depresjonsreaksjoner. Budskapet er at fagfolk må være åpne for at ukarakteristiske plager kan ha sammenheng med barnetraumer. Spør og grav, direkte og indirekte, er således mottoet når du møter barn og ungdom i barnehage og på skolen, på helsestasjonen og hos kommunepsykologen.

Silje M. Ormhaug og Tonje Holt

PhD-stipendiater ved Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress

Artikkelen er et viktig bidrag til feltet, både som et kunnskapsbidrag til psykologer, men også for fagfolk utover vår egen profesjon.

Slik vi ser det, er utfordringen i dag knyttet til spørsmålet om hva som må gjøres for å hjelpe barn og familier som lever i risiko. Denne utfordringen er todelt. For det første er det behov for mer kunnskap om hvilke tiltak og behandlingsmetoder som er de beste. Forfatterne peker på at både hjemmebesøk og konsultasjonsteam kan være viktig, og nevner videre at behandling bør ha fokus på stabilisering og emosjonsregulering fremfor på eksponering, i første omgang. Dette er tiltak som virker klinisk relevante, og som bør evalueres systematisk, slik at vi får mer konkret kunnskap om hva som er mest hjelpsomt for hvert enkelt barn og hver enkelt familie.

Neste utfordring handler om å få kunnskap om årsaksforhold og behandlingsmetoder implementert ut i klinikk. Det er også vår erfaring at behandlere ofte er usikre på sin egen kompetanse, og derfor blir engstelige for å møte barn og unge som er utsatt for komplekse traumer.

For å møte disse utfordringene er det derfor viktig å gjøre kunnskapen tilgjengelig og kjent. Det bidrar artikkelen til. Så må det være lov å håpe at dette også kommer politikere og myndigheter for øre slik at det foretas en videre satsing på tidlig intervensjon, og styrking av de fagmiljøene som jobber med de små barna når de er aller mest sårbare.

Magne Raundalen

Psykologspesialist Leder av NOU 2012-5: Bedre beskyttelse av barns utvikling

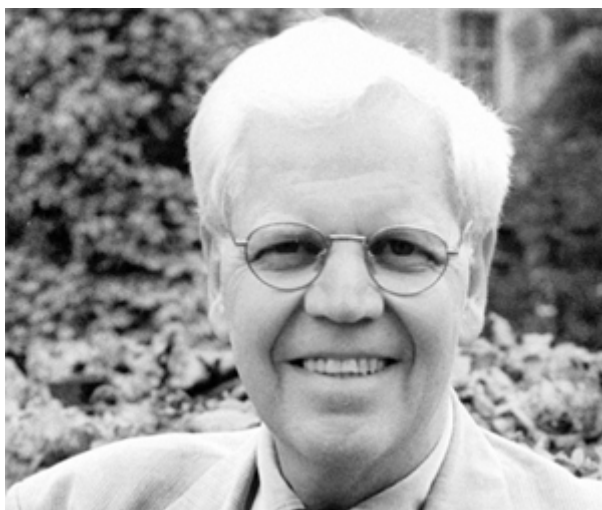

Foto: Arkiv

Jeg har lest en god del spørreundersøkelser om kilder til livslykke; tyskerne er svært glade i å kartlegge «Lebensglück», og hver gang kommer barn, partnere og familielykke øverst. Jeg protesterer ikke på det, men blant alle verdens avkrysningsmuligheter for å oppleve livsglede og lykke har jeg aldri støtt på muligheten til å gi poeng til dette: *lesning av fremragende fagartikkel*. Jeg innfører det herved etter lesningen av Braarud og Nordangers prisbelønte mesterverk. Twelve points!

Selve kjernen i barnevernloven handler om å forebygge og stoppe helseskader og utviklingskader. Begge disse helt sentrale betegnelseene er anvendt i lovens tekst. Men det er ikke lett å skille de to, for de er vevd sammen fra start. Ved å sammenholde traumelitteraturen med nyere utviklingspsykologi, inkludert kognitiv nevrovitenskap, gir forfatterne oss et unikt og utvidet innblikk i den kompliserte veven. Helt sentralt er deres belysning av hvordan *erfaringene* bygger eller raserer. Braarud og Nordanger skaper dermed et nytt fundament for alle de vanskeligste beslutningene i barnevernet: terskel for omsorgsovertagelse, tilbakeføring til hjemmet, besøksordning under plassering og mulighetene for omsorgsforbedrende tiltak. I tillegg åpner forfatterne for nye perspektiver for bedre hjelp til utsatte barn.

Livslykke er å sitte en søndag formiddag og lese Braarud & Nordanger en gang til, og bli ferdig i samme øyeblikk som barnebarna ramler inn døren!

Teksten sto på trykk første gang i Tidsskrift for Norsk psykologforening, Vol 49, nummer 9, 2012, side

TEKST:

Øystein Helmikstøl, journalist i Psykologtidsskriftet

FOTO:

Paul S. Amundsen